

PRE-SERVICE EFL TEACHERS' BELIEFS ABOUT LANGUAGE LEARNING QËNDRIMET I STUDENTËVE TË MASTERIT “ MËSUES TË GJUHËS ANGLEZE” NDAJ TË NXËNIT TË GJUHËS

ELIDA TABAKU

Fakulteti i Gjuhëve të Huaja, Departamenti i Gjuhës Angleze, Universiteti i Tiranës

Email: lidatabaku@yahoo.com

AKTET IV, 4: 660 - 664, 2011

PERMBLEDHJE

Studentët e programit Master “Mësues i Gjuhës Angleze “ fillojnë studimet me bindje dhe qëndrime për mësimin e gjuhës që ndikojnë në mësimdhënie dhe në stilet e të nxënësve të tyre. Studimi në programin Master i bën studentët më të vetëdijshëm për strategjitë që përdorin gjë që i ndihmon në ndryshimin e bindjeve. Ky punim jep një tablo të bindjeve të 100 studentëve për gjuhën e huaj në fillim të programit dhe zhvillimin e tyre gjatë vitit akademik. Të dhënat u mbledhën nëpërmjet pyetësorëve, intervistave dhe vëzhgimeve. U hartua një udhëzues për trajtimin e bindjeve, u zhvilluan diskutime dhe punë në grupe për zbatimin e strategjive të ndryshme të të nxënësve . Rezultatet e studimit tregojnë ndikimin e përvojës në klasë dhe të punës në grup për ndryshimin e bindjeve. Ai përfundon me nevojën e një pune të konsiderueshme për shmangjen e bindjeve të gabuara përpara se studentët të fillojnë mësimdhënien.

Fjalët çelës: Bindje, gjuhë e huaj, përgatitja e mësuesve.

SUMMARY

The students of Master of EFL Teacher Education start this program holding a number of certain beliefs and attitudes about foreign language learning which influence their teaching and their students' language learning styles . The study this Program make students aware of strategies used helping them to change their beliefs.This paper aims to give an overview of 100 students' beliefs on language learning and teaching at the beginning of the program, their development during the academic year. The data was collected through questionnaires, interviews, class observations and teaching practice. A packet of instructions about dealing with these beliefs was prepared, as well as discussions and group work for applying various learning strategies. The results of this study show the influence of class experience and group work on changing beliefs. It concludes that considerable work must be done to eliminate any mistaken beliefs before teacher students start teaching

Key words: Beliefs about language learning, EFL learning, training

Mësimdhënia është një nga profesionet më me ndikim në shoqërinë e sotme. Me punën e tyre të përditshme mësuesit sjellin një ndryshim të rëndësishëm në jetën e fëmijve në mënyrë të drejtpërdrejtë nëpërmjet lëndës që japin, edhe në mënyrë të tërthortë nëpërmjet sjelljeve, qëndrimeve, vlerave dhe marrëdhënjeve që krijojnë. Përgatitja e mësuesit të aftë fillon në shkollat e larta.

Misioni kryesor i arsimit në shekullin e XXI është përgatitja e brezit të ri për një botë në ndryshim si në fushën e punës ashtu edhe në përfshirjen e tyre shoqërore dhe kulturore. Arsimi nuk kërkon thjesht të japë njohuri dhe aftësi, por ka dhe një qëllim moral dhe shoqëror. Ky mision e bën të domosdoshme rritjen e cilësisë në përgatitjen e mësuesve në mënyrë të vazhdueshme. Niveli dhe cilësia e njohurive të mësuesit për lëndën,

aftësitë e tij pedagogjike , ndjeshmëria e tij ndaj problemeve dhe çështjeve të kohës, motivimi i tij për mësimdhënie ndikojnë drejtpërdrejt në nivelin e përvetsimit të njohurive dhe aftësive nga nxënësit si dhe në përvojat e tyre të të nxënës. Në këtë kuadër për mësuesit e gjuhëve të huaja kërkohet *kompetenca gjuhësore* e cila përfshin aftësinë për komunikim me gojë dhe me shkrim në gjuhë të ndryshme; talentin e mësuesit për të informuar nxënësit e tij në mënyrë të qartë për lëndën duke përdorur mënyra të mësimdhënies efektive. (Hutmacher, 1996). Programet Master në Mësuesi synojnë përgatitjen e mësuesve nga ana pedagogjike dhe metodike, por edhe gjuhësore për të thelluar njohuritë dhe aftësitë e tyre. Bindjet dhe qëndrimet e studentëve për gjuhën dhe nxënjen e saj kanë ndikim të rëndësishëm në punën e tyre të mëtejshme si mësues.(5)

Studimi ynë

Ky studim synon të japë një tablo të bindjeve dhe nevojave të studentëve të Masterit Mësuesi për mësimin e gjuhës së huaj si dhe pritjet e tyre nga ky program. Analiza e pyetsorëve na ndihmoi për të përcaktuar më mirë qëllimet dhe objektivat e programit, përmbajtjen e kursit, zgjedhjen e materialit mësimor dhe format e vlerësimit.

Në këtë studim u përfshinë 100 studentë të programit Master “Mësues i gjuhës angleze”, në Fakultetin e Gjuhëve të Huaja, UT, të cilat kanë mbaruar ciklin e parë të studimeve në UT, UV dhe UE . Ata sjellin përvojën si nxënës të gjuhës angleze, si dhe bindje të caktuara për mësimin e gjuhës, të cilat janë formëzuar gjatë viteve të shkollimit. Për vjeljen e të dhënave u përdorën pyetsorë, intervista , vëzhgime në klasë dhe u modeluan strategji të ndryshme të të nxënës.

Pyetsori përbëhej prej dy pjesësh. Pyetjet e pjesës së parë lidhen me përvojën e studentëve për përvetsimin e aftësive gjuhësore, materialet dhe metodat e punës së përdorur . Pjesa e dytë jep pritjet e studentëve nga programi duke ju përgjigjur pyetjes “ Si do veproje për mësimin e aftësive gjuhësore dhe për mësuar komunikativ të gjuhës së huaj”. Gjithashtu ata duhet të

raportonin për bindje të ndryshme që kane për mësimin e gjuhës angleze. Në pyetsor jepej lista e veprimtarive të ndryshme mësimore që mundësojnë një përvetsim të gjuhës për qëllime komunikative (4). Kjo u bë me dy qëllime për të ndihmuar studentët në plotësimin e pyetsorit dhe për t'i njohur ata me një shumëllojshmëri veprimtarish mësimore efektive.

Analiza e nevojave

Nga analiza e pjesës së parë të pyetsorëve rezultoi se leximi është aftësia gjuhësore e praktikuar më shumë. Kjo për dy arsye, së pari, sepse leximi është mjet për mësimin e gjuhës dhe së dyti, sepse provimet kryesisht bazohen në leximin e teksteve.

Leximi me zë të lartë raportohet nga 100 % e studentëve . 90 % shënojnë se përdoret përkthim për të kontrolluar kuptimin. Kjo ndodh në shkollën 9-vjeçare edhe në shkollën e mesme. Detyra më e shpeshtë në lidhje me leximin është përgjigja e pyetjeve rreth tekstit , ku mësuesi luan rolin kryesor. Kjo teknikë raportohet nga 90% e të pyeturve. Detyrat e tjera më komunikative zënë një vend të vogël.

Tekset e përdorura janë kryesisht ato që përfshihen në librat shkollorë si historitë e shkurta, fabulat, përshkrimet, artikuj gazetalesh, intervistat, letra zyrtare dhe familiare. Më rrallë përdoren materiale autentike si lajmërimet, programe TV dhe radio, grafikët, tabelat, udhëzimet, reklamat, orare , formularët .

Aftësia gjuhësore e *shkrimit* praktikohet më pak . Detyrat me shkrim në klasë dhe jashtë saj renditen nga përgjigjet e pyetjeve në shtëpi,(100%), formim fjalësh më fjalët e reja (80%), përkthim teksti (75 %) , diktim (70 %) , plotësim vendesh bosh (55 %), ushtrime tipike testimi (50 %). Detyrat me karakter krijues përdoren më rrallë dhe kufizohen në shkrim letrash bazuar në një model të dhënë.(40 %). Mjaft studentë (78%) shenojnë se detyrat me shkrim në klasë përdoren si mjete për plotësimin e orës së mësimin, ose për mbajtjen e disiplinës.

Dëgjimi është aftësia gjuhësore së cilës i kushtohet më pak kohë dhe rëndësi në mësimin e gjuhës së huaj .Ajo trajtohet si pjesë plotësuese e mësimin të aftësive të tjera gjuhësore. Në rastet

kur në shkolla ka manjetofon reduktohet në dëgjimin të thjeshtë pa u shoqëruar me detyra. Vetëm 56 % e të pyeturve shënojnë se kanë ndjekur seanca dëgjimore, por pa detyra të përcaktuara qartë për zhvillimin e aftësive të dëgjimit.

Të folurit bazohet kryesisht me diskutimin rreth tekstit ku vendin kryesorë e zënë pyetje përgjigje për mësimin e kaluar dhe të ditës (100%). Ritregimet, ushtrimeve gojore dhe recitimi i dialogjeve shënohen nga 90 % e studentëve. Diskutimi rreth pamjeve të ndryshme, përvojave personale, loja me role, nxjerrja e informacionit nga harta, tabela, grafiqe dhe diskutimi i tyre, diskutimi për libra ose filma zënë pak vend në orën e mësimin. 57 % e studentëve nuk patur mundësi komunikimi me folës vendas. Ata ndjehen më të sigurë me lexim shkrimin, por kanë vështirësi në dëgjim dhe komunikim.

Përgjigjet e pjesës së dytë të pyetsorit tregojnë se studentët e programit Master janë të vetëdijshëm se nevojiten ndryshime në disa nga bindjet dhe strategjitë e tyre të të nxënësve. Lista e veprimtarive mësimore për një përvetsim të gjuhës për qëllime komunikative ju dha mundësi për të reflektuar për përvojën e tyre personale.

Leximi shikohet si një aftësi e rëndësishme që duhet praktikuar vazhdimisht duke përdorur tekste të shumëllojshme që ndeshen në jetën e përditshme dhe që mundësojnë të lexuarit kritik. Studentët kanë nevojë t'ju modelohen teknika të shumëllojshme të punës me tekstin, si dhe të jepin detyra që aktivizojnë njohuritë dhe aftësitë e mëparshme të lexuesit(1). Kontrolli i kuptimit të realizohet me detyra që kërkojnë zbatimin e njohurive dhe aftësive të nxënësve. Detyra të tilla si kombinimi i figurave me kuptimet, rishkrimi i pjesës në një vetë tjetër, ndërtim pyetjesh nga nxënësit, përmbledhja dhe perifraximi i tekstit, analiza e pjesës së lexuar etj. e bëjnë leximin në gjuhën e huaj më kuptimplotë (4). Më shumë nevojitet të punohet me leximet jashtë klase me materialeve të përshtatura për nivelin gjuhësor dhe interesat e nxënësve të sotshëm. Aftësitë e nxënësve në lexim rriten ndjeshëm nëse leximi trajtohet si proces ku nxënësi ndërvepron me tekstin, duke u vënë në qendër të mësimin (8).

Vlerësohen si të rëndësishme detyrat me shkrim që aktualisht përdoren nga mësuesit dhe shërbejnë për përfortimin e njohurive gjuhësore. Por krahas tyre shihet si e domosdoshme dhenja e detyrave gjysëm të kontrolluara ose krijuara që lidhen me nevojat komunikative të një nxënësi të gjuhës së huaj si shkrimi i shënimeve të shkurta, memo, udhëzime, lajmërime, pjesë ditari, ftesa për festat të ndryshme, plotësim formularësh dhe pyetsorësh, përmbledhje tekstesh, shkrimi i pjesëve me ndihmën e pikturave, vazhdimi i një fillimi, ose plotësimi i një fundi të një historie të shkurtër (6). 50 % e studentëve shënojnë se mbajtja e ditareve nga nxënësit në gjuhën angleze ka motivon nxënësit.(7)

Aftësia e dëgjimit konsiderohet e vështirë. Zhvillimi i saj kërkon përdorimin e detyrave komunikative si ndjekja e udhëzimeve të dhëna, vizatimi i një përshkrimi të dëgjuar, ndjekja e itinerarit në një hartë, lidhja e pamjeve me tekste të dëgjura, përgjigja thirrjeve telefonike (3). Këto forma e bëjnë dëgjimin kuptimplotë dhe tërheqës për nxënësin.

Veprimtaritë mësimore për zhvillimin e aftësisë gjuhësore të të folurit të lidhen më një detyrë dhe nevojë për të komunikuar në gjuhën e huaj. Puna në çifte dhe në grupe e mundëson këtë. Diskutimi rreth një pikturë, diskutim për të plotësuar informacion bosh në një tekst të shkruar ose në pamje të paplotë, lojat me role, simulimet, rrefimet për përvojat ose përshtypjet personale janë disa prej veprimtarive (2).

Disa nga bindjet e studentëve për mësimin e gjuhës janë të sukseshme dhe janë transferuar nga brezi në brez si: Mësimi i gramatikës është shumë i rëndësishëm për përvetsimin e gjuhës; Gjuha është e përbërë nga shprehje, mësohen më të zakonshmet; Fjalori studjohet në kontekst; Stilet e të nxënësve janë të rëndësishme, duhet gjetur mjeti mësimor për t'u përshatur me to; Loja me role është e rëndësishme etj.

Por ka edhe bindje të gabuara që vështirësojnë përvetsimin e gjuhës së huaj si: Duhet të mësohet gjithshka saktë që në fillim, se nuk korrigjohet dot; E vetmja mënyrë për të lexuar në anglisht është të kuptosh secilën fjalë që lexon; Fjalët e reja mësohen më mirë kur i mëson

përmendësh ; Dëgjimi është shumë i vështirë; Nuk mund të komunikosh me folës vendas nëse nuk ke qënë në vendin e gjuhës etj.

Diskutim dhe përgjithësim

Analiza e të dhënave tregoi se shumica e studentëve (67 %0 ndjehen më mirë në një të mësuar me qender mësuesin , i cili është përgjegjës për transferimin e njohurive dhe për vlerësimin. Kjo nxjerr në pah nevojën e studentëve për t'u mësuar me mësim ku studentit është në qendër , duke u bërë pjesmarrës aktiv në orën e mësimit , duke reflektuar për përparësitë dhe disavantazhet e kësaj mënyrë mësimdhënje për studentët si dhe rëndësinë e saj për mësimin e gjuhës së huaj.Ky kalim bëhet gradualisht me qëllim që studentët të mësohen me të (2) .Kjo mund të arrihet kur studentët përfshihen aktivisht në procesin e të nxënës nëpërmjet leximit, shkrimit, diskutimit dhe reflektimit mbi idetë dhe konceptet e dhëna në lëndë të ndryshme. Ky është një trajtim i ri i mësimit ku studentët zbatojnë në seminare atë teori që mësojnë për një të mësuar komunikativ të gjuhës së huaj.Është pedagogu ai që planifikon dhe zbaton veprimtari aktive të të nxënës dhe ndihmon nxënjen kur këto përdoren në klasë. Përdoren tre tipe si veprimtari të kontrolluara plotësisht nga mësuesi, të drejtuara nga mësuesi dhe veprimtari të lira në mënyrë progresive dhe në raste të kombinuara (6). Përfshirja e studentëve në mënyrë graduale bëhet sepse ata përballen me sfida për të përshtatur më stile të reja të të nxënës , të ndryshojë mënyrën tradicionale të mësimit të gjuhës së huaj e bazuar në lexim-përkthim , të përvetsojë aftësi praktike dhe kompetenca për mësimdhënje të gjuhës së huaj për qëllime komunikimi . Në dokumentin Tuning (2004) propozohen forma të organizimit të mësimit dhe veprimtari të ndryshme të studimit. Në zhvillimin e seminareve planifikohet dhe punohet që studentët të (a) njihen me strategji efektive mësimore; (b) zbatojnë strategjive efektive mësimore; dhe (c) krijojnë bindje rreth rolit të nxënësit në këtë proces.

Një formë efektive e përdorur për aftësimin metodik të studentëve është përfshirja e tyre në punë në grup për bërjen e një projekti.Në kuadrin

e studimit grupe studentësh do hartonin një doracak për përdorimin e strategjive konjitive dhe metakonjitive në lexim ,bazuar në përvetësimin vetiak.Puna në grup u plotësua me veprimtari mësimore individuale. Synimi i kësaj veprimtarie ishte që pedagogët dhe studentët të kuptonin si dhe sa duhen ndihmuar studentët në punën me grupe me qëllim që të përfitojnë sa më shumë nga kjo veprimtari, duke krijuar një raport të drejt midis kontrollit të mësuesit dhe punës autonome të studentit. Studentët mbajtën shënime dhe reflektuan mbi përvojat e tyre dhe strategjitë që përdornin për leximin, si përmbledhjen dhe perifraximin , ose aftësitë e tyre të komunikimit gjatë punës në grup. Përvoja konkrete ndihmoi që ata të modifikonin strategjitë e tyre të lexuarit sipas detyrave të caktuara , të bashkëpunonin me shokët dhe të përfitonin nga ata. Në vlerësimet e bëra për projektin ata theksuan se në puna në grup i ndihmon për të përfituar nga shokët , për të planifikuar dhe zbatuar punën me grupe në mësimin e gjuhës së huaj në klasat e tyre. Është e domosdoshme për programet e mësuesisë të ndihmojnë studentët të behen më të vetëdijshëm për të nxënës e tyre duke përdorur strategjitë më të mira njohëse dhe metakonjitive, sepse ata do jenë modeli dhe mbështetja për nxënësit e tyre. Përgatitja e mësuesve të rinj të gjuhës së huaj kërkon të zbatohet një kurrikul që do të mundësojë të përgatisim mësuesit e ardhshëm për veprimtari mësimore cilësore dhe veprimtari efikase profesionale në një shoqëri të bazuar mbi dijen. Njohja e qëndrimeve dhe bindjeve të studentëve për gjuhën e huaj, për mësimdhënjen e saj, nevojat e tyre dhe kërkesat e kohës për një përvetësim komunikativ të gjuhës së huaj janë bazë e punës në auditor. Planifikimi i veprimtarive mësimore me në qendër studentin i ndihmon ata për të përkthyer njohuritë teorike në aftësi praktike. Kjo kërkon një kombinim të përvojës së shkollës sonë me atë evropiane.

Bibliografia

1. Arnold, J. (1999) *Affect in Language Learning*, Cambridge: Cambridge University Press.

2. Benson, P. (1996) 'Concepts of autonomy in language learning' *Applied Linguistics*, 2: 15-46.
3. Canale, M. and Swain, M. (1980) 'Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing', *Applied Linguistics*, 1: 1-47.
4. Candlin, C. and Murphy, D. (1987) *Language Learning Tasks*, Englewood Cliffs, NJ
5. Council of Europe (2001) *A Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment*, Cambridge University Press.
6. Larsen-Freeman, D. (2000) *Techniques and Principles in Language Teaching*, 2nd ed, Oxford:Oxford University Press.
7. Lyne, C. (1995) 'Incorporating peer-teaching observation into a staff development programme' in *Proceedings of the 5th National Institution-wide Languages Programmes Conference*, Nottingham: Nottingham Trent University.
8. Nation, I. S. P. *Teaching ESL/EFL Reading and Writing*. Routledge, 2009..